

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se.

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola årskurs 1-9 Bergumsskolan i Göteborgs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun senast den 26 april 2024 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

Arbetet mot kränkande behandling

1. Se till att rektor vid minst ett tillfälle innan den 19 april 2024 klargör skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling ska göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen eller den som huvudmannen utser ska dokumentera när informationen lämnats och på vilket sätt den getts. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 § andra stycket samt 6 kap. 5 - 8 och 10 §§ skollagen).

2. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 9 januari – 19 april 2024. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen).
3. Se till att rektor upprättar, följer upp och ser över planen mot kränkande behandling under medverkan av eleverna. En reviderad plan mot kränkande behandling med en redovisning av på vilket sätt eleverna medverkat, ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 6 och 8 §§ skollagen och 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun en anmärkning avseende avsaknaden av skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 4 b-4 d §§ (5 kap. 4 e § skollagen). Göteborgs kommun ska senast den 26 april 2024 vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i delar av området trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Vilka framgår nedan under rubriken "områden utan konstaterade brister".

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer, 2023:8188, för de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Bergumsskolan i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bergumsskolan följer gällande bestämmelser om trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorer samt lektionsobservationer den 14 november 2023 och 15 november 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. plan mot kränkande behandling, ordningsregler och ett antal dokument rörande utredningar och kränkande behandling och ett antal dokument rörande disciplinära åtgärder. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trots att flera elevgrupper beskriver att det är få bråk och kränkningar på skolan finns det andra elever som berättar om olika situationer på skolan där elever utsatts för exempelvis kränkande kommentarer eller blivit slagna av andra elever. Även lärarna bekräftar att det förekommer kränkande språkbruk, och även hot och våld mellan elever. Av intervjuer med både elever och lärare, framgår att det inte alltid är så att personalen agerar när det inträffar kränkningar. Lärare uppger att det finns lärare som är konflikträdna och kanske inte tar tag i kränkningen. Rektor bekräftar att det finns lärare som inte alltid agerar och rektor säger också att detta är något de behöver arbeta med.

Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår det att all kränkande behandling inte anmäls till rektor. Elever uppger att de bitt biträdande rektor att göra kränkingsanmälan, utan att så skett. Lärare uppger att tiden inte räcker till för att anmäla alla kränkningar. Lärare uppger också att det är en för stor arbetsbörda att anmäla varje gång en kränkning sker. Även biträdande rektorer och rektor uppger att det förekommer kränkningar som inte anmäls. Biträdande rektorer berättar att det är tydligt att personalen ska göra anmälningar men att det ibland kan bli lite diskussion gällande ansvaret under skoldagen, att

fritidspersonalen delvis släpper på ansvaret och att kränkningarna hamnar hos läraren vilket gör att det kan falla mellan stolarna.

Huvudmannen har inkommit med skolans plan mot kränkande behandling. Lärare uppger att de känner till planen, men säger samtidigt att lärare inte arbetar aktivt med den. Elevhälsan uppger att planen inte är förankrad, även om elevhälsan arbetat med delar av den. Av intervjuer med elever så framgår det att eleverna inte varit delaktiga i arbetet med planen och av intervjuer med lärare, elevhälsa och biträdande rektorer framgår det att eleverna inte varit med i utarbetandet eller uppföljningen av planen. Rektor uppger att skolan behöver arbeta mer på att sprida själva planen bland eleverna.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår det bland annat att huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 6 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Av 6 kap. 7 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att planen mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen (2010:800) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete mot kränkande behandling.

Av utredningen framgår det att det på skolan finns elever som kränker varandra och att det finns lärare som inte agerar vid kränkande behandling. Det framgår också att inte alla kränkningar anmäls till rektor. Lärare uttrycker att de upplever att det inte finns utrymme för att hinna dokumentera alla kränkningar. Detta innebär i sin tur att det förekommer kränkningar som inte anmäls vidare av rektorn till huvudmannen. När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas och då finns heller inte möjligheter för huvudmannen att vidta de åtgärder som behövs för att förhindra kränkningar i framtiden. Det är också viktigt att skolans personal ges de förutsättningar som behövs för att kunna fullgöra sin skyldighet att göra en anmälan till rektor i samtliga de fall de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Av utredningen framkommer det också att elever inte har medverkat i arbetet med att ta fram skolans plan mot kränkande behandling eller med att följa upp och utvärdera planen. Även detta är en brist som skolan behöver åtgärda. Det är viktigt att elever på en skola är delaktiga i arbetet med skolans plan mot kränkande behandling eftersom det kan ge eleverna en känsla av ägarskap och ansvar. Dessutom ger elevernas delaktighet en insikt i de specifika utmaningar och situationer som de själva och deras kamrater kan möta. Detta kan leda till en mer nyanserad och effektiv plan som tar hänsyn till skolans olika behov och perspektiv.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid Bergumsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller arbetet mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare berättar att de har en mobilfri skola. Elever och lärare för årskurs 1-6 berättar att eleverna lämnar in mobilen på morgonen, i mobillådor. Elever och lärare för årskurs 7-9 berättar att mobilen ska lämnas i skåpet under dagen. Det framkommer vidare att mobiler ibland behöver tas om hand. Lärare uttrycker att det hade varit bra med en större samsyn i arbetslagen gällande omhändertagande av mobiler. Av intervju med rektor framgår att skolan inte har några skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiler. Det ska tas fram en sådan rutin som beräknas vara färdig i januari 2024.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att det för varje skolenhet ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap. 4 b-4 d §§ skollagen. Rektorn beslutar om sådana rutiner (5 kap. 4 e § skollagen).

Av förarbetena framgår vidare att det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka. Av rutinerna bör bland annat framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, till exempel hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas. Det ska inte föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. (Prop. 2021/22:160, s. 235)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Bergumsskolan inte uppfyller lagens krav om att ha upprättade skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Tydliga regler skapar en gemensam förståelse för förväntningarna kring användningen av elektroniska enheter i skolan och det hjälper till att skapa en konsekvent tillämpning av reglerna mellan olika lärare och elever.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Göteborgs

kommuns verksamhet vid Bergumsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Utredningen visar att skolan avser ta fram sådana regler inom en snar framtid. Vid en sammantagen bedömning och beaktande av de insatser som planeras anser Skolinspektionen att bristen får anses mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Göteborgs kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling

Som ovan framgår har Skolinspektionen funnit brister inom detta område. Nedan redovisas omständigheterna avseende delar som också bedömts, men där Skolinspektionen inte funnit brister.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuerna framgår att det finns flera pågående åtgärder för att stärka tryggheten för eleverna i skolan. Exempelvis berättar lärarna att de har delat upp skolgården i olika områden för de olika årskurserna och att de är åtta till tio lärare ute på rasterna på samma gång. Både lärare, elevhälsa och rektorer beskriver vidare hur man dagligen arbetar med att komma tillrätta med ett negativt språkbruk, exempelvis i form av konkretiserande rollspel.

Av intervjuerna framgår att studieron kan variera, beroende på tid på dagen, ämne och lärare. Som strategier för att eleverna ska kunna koncentrera sig på lektionerna uppger rektor att vissa årskurser arbetar med en tydlig struktur på lektionerna, så att eleverna vet vad de ska göra. Vid lektionsobservationer som genomförts vid Skolinspektionens besök framkommer det att lärarna har liknande strategier för att upprätthålla ordning, exempelvis genom att markera direkt när någon elev använder ett icke accepterat språkbruk.

Huvudmannen har inkommit med skolans ordningsregler, benämnda *Ordnings- och trivselregler*, för respektive stadium. Eleverna berättar att det också finns klassrumsregler och att eleverna är med och bestämmer om de olika reglerna dels via klasserna men också via skolans elevråd.

Elever, lärare, elevhälsa och rektorer uppger samstämmigt att det finns elever, oftast samma, som upprepat stör ordningen eller uppträder olämpligt. De vanligaste åtgärderna vid ordningsstörande beteende är tillsägelse och att eleven får gå från lektionen för att ta en paus. Lärare berättar att skolan försöker arbeta med positiv förstärkning, att lyssna på vilka förslag eleven själv har för att sluta med det ordningsstörande beteendet och att fokusera på det positiva, det som fungerar för eleven. Rektor uppger att lärare kan göra lite olika avseende disciplinära åtgärder och att lärarna borde vara mer samkörda. Huvudmannen har

inkommit med dokumentation för de senast vidtagna disciplinära åtgärderna. Av dokumentationen framgår det att de disciplinära åtgärderna har föregåtts av utredning, att åtgärder har vidtagits och att samråd skett med vårdnadshavare.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 5 kap. 9 och 10 §§ skollagen framgår det att rektor med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen av eleven som stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse, ska se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Frida Eek

Beslutsfattare
Signerat av: Frida Eek

X Eva Hansson

Föredragande
Signerat av: Eva Hansson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Kajsa Åkesson medverkat.